

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] iustitia particularis habeat propria[m] materia[m]? 8

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

iustitiam, quæ ordinet hominem circa ea, quæ sunt ad alteram singularem personam.

Ad primum ergo dicendum, quòd iustitia legalis sufficienter quidem ordinet hominem in his, quæ sunt ad alterum; quantum ad commune quidem bonum, immediatè; quantum autem ad bonum vnius singularis personæ, mediatè. Et idèd oportet esse aliquam particularem iustitiam, quæ immediate ordinet hominem ad bonum alterius singularis personæ.

Ad secundum dicendum, quòd bonum commune ciuitatis & bonum singulare vnius personæ, non differunt solum secundum multum & paucum, sed secundum formalem differentiam. Alia enim est ratio boni cõmunis & boni singularis, sicut alia est ratio totius & partis. Et idèd Philof. in 1. * Polit. dicit, quòd non benè dicunt, qui dicunt ciuitatem & domum, & alia huiusmodi differre solum multitudine & paucitate, & non specie.

Ad tertium dicendum, quòd domestica multitudo secundum Philof. in 1. * Polit. distinguitur secundum tres coniugationes, scilicet vxoris & viri, patris & filij, domini & serui: quarum personarũ vna est quasi aliquid alterius. Et idèd ad huiusmodi personas non est simpliciter iustitia, sed quedam iustitiæ species, scilicet æconomica, vt dicitur in 7. 5. Ethic.

ARTIC. VIII.

Utrum iustitia particularis habeat materiam specialem?

AD octauum sic proceditur. Videtur, quòd iustitia particularis non habeat materiam specialem. Quia super illud Gen. 2. Fluius quartus ipse est Euphrate: dicit gloss. Euphrates frugifer interpretatur, nec dicitur cõtra quos vadat: quia iustitia ad omnes animæ partes pertinet. Hoc autè non esset, si haberet materiam specialem: quia quilibet materia specialis ad aliquam specialem potentiam pertinet. Ergo iustitia particularis non habet materiam specialem.

¶ 2 Præterea, Aug. dicit in li. 83. * quæst. quod quatuor

.1. circ a
eprim.

s. 2. & c.
vl. 10. 5.

¶ 6 in fi
ne, & c.
vl. 10. 5.

325

1. 2. 9. 69

a. 2. cor.

& 3. dis.

33. 9. 2. a.

2. & 9. 2.

et 2 ethi.

le. 8. co. 2

* 9. 61. 60

no 4.

tuor sunt animæ virtutes, quibus in hac vita spiritua-
liter viuitur, scilicet temperantia, prudentia, fortitu-
do, & iustitia: & dicit quòd quarta est iustitia, quæ
per omnes diffunditur. Ergo iustitia particularis quæ
est vna de quatuor virtutibus cardinalibus, non habet
specialem materiam.

¶ 3 Præterea, iustitia dirigit hominem sufficienter
in his, quæ sunt ad alterum. Sed per omnia quæ sunt
huius vitæ, homo potest ordinari ad alterum. Ergo
materia iustitiæ est generalis & non specialis.

SE D contra est, quòd * Philof. in 5. Ethic. ponit
iustitiam particularem circa ea specialiter, quæ per-
tinent ad communicationem vitæ. * 1. 5. c. 2.
10. 5.

RESPONDEO dicendum, quod omnia quæcūque re-
ctificari possunt per rationē, sunt materia virtutis mo-
ralis, quæ diffinitur per rationē rectam: vt patet per
Phil. in 2. * Ethic. Possunt autē per rationē rectificari
& interiores animæ passiones, & exteriores actiones * 1. 2. c. 2.
6. 8. 5.
& res exteriores, quæ in vsum hominis veniunt: sed
tū per exteriores actiones & per exteriores res, qui-
bus sibi inuicē homines cōicere possunt, attēditur or-
dinatio vnius hominis ad alterū: secundū autem inte-
riores passiones consideratur rectificatio hominis in
seipso. Et ideo cum iustitia ordinetur ad alterum, nō
est circa totam materiam virtutis moralis, sed solum
circa exteriores actiones & res, secundum quandam
rationem obiecti specialem: prout scilicet secundum
eas vnus homo alteri ordinatur.

Ad primum ergo dicendum, quòd iustitia pertinet
quidem essentialiter ad vnā partem animæ, in qua
est sicut in subiecto, scilicet ad voluntatem, quæ qui-
dem mouet per suū imperiū omnes alias animas par-
tes. Et sic iustitia non directē, sed quasi per quādam
redundantiam ad omnes alias animæ partes pertinet.

Ad secundum dicendum, quòd sicut supra * dictū 1. 2. 9. 63
2. 3. 4
est, virtutes cardinales dupliciter accipiuntur. Vno
modo, secundum quòd sunt speciales virtutes habentes
determinatas materias; alio modo secundum
quòd

*eod. libro
et c. in ar
gum. cit.*

quod significant quosdam generales modos virtutis: & hoc modo loquitur ibi * August. dicit enim quod prudentia est cognitio rerum appetendarum & fugiendarum. Temperantia est refrenatio cupiditatis ab his quæ temporaliter delectant. Fortitudo est firmitas animi aduersus ea, quæ temporaliter molesta sunt. Iustitia est quæ per cæteras diffunditur, dilectio Dei & proximi, quæ scilicet est communis radix totius ordinis ad alterum.

Ad tertium dicendum, quod passiones interiores, quæ sunt pars materiæ moralis, secundum se non ordinantur ad alterum, quod pertinet ad specialem rationem iustitiæ: sed earum effectus sunt ad alterum ordinabiles, scilicet operationes exteriores. Vnde non sequitur quod materia iustitiæ sit generalis.

ARTIC. IX.

326

Verum iustitia sit circa passiones?

4. d. 15. q.
1. a. 1. q.
2. ad 2.
* l. 2. c. 3
to 5.
† 1. 2. q.
23. ar. 4.

AD nonum sic proceditur. Videtur, quod iustitia sit circa passiones. Dicit enim Philosoph. in * 2. Ethic. quod circa voluptates & tristitias est moralis virtus. Voluptas autem, id est, delectatio, & tristitia sunt passiones quædam, vt supra † habitum est, cum de passionibus ageretur. Ergo iustitia cum sit virtus moralis, erit circa passiones.

¶ 2 Præterea, Per iustitiam rectificantur operationes, quæ sunt ad alterum. Sed operationes huiusmodi rectificari non possunt, nisi passiones sint rectificate: quia ex inordinatione passionum procedit inordinatio in prædictis operationibus. Propter concupiscentiam enim venereorum proceditur ad adulterium: & propter superfluum amorem pecuniæ proceditur ad furtum. Ergo oportet quod iustitia sit circa passiones.

¶ 3 Præterea, Sicut iustitia particularis est ad alterum: ita etiam & iustitia legalis. Sed iustitia legalis est circa passiones: alioquin non se extenderet ad omnes virtutes, quarum quædam sunt manifestè circa passiones. Ergo iustitia est circa passiones.

SED